

RAN-2108060103055005

M.Com. (Sem. III) Examination March - 2026 Financial and Management Accounting - Paper - VIII

Time: 2 Hours]

[Total Marks: 50

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book. (2) પ્રશ્ન-૧ ફરજિયાત છે. Q.1 is compulsory (3) જમણી બાજુ પ્રશ્નોના પુરા ગુણ દર્શાવેલ છે. Figures to the right side indicate full marks for each question. (4) જરૂરી ગણતરી તમારા જવાબના ભાગરૂપે દર્શાવો. Show necessary calculations as a part of answer.	Seat No.: Student's Signature
---	--

પ્ર. 1 નિર્દેશ્યા પ્રમાણે જવાબ આપો: (10)

- અ) ચાર્મી લિ.ની શેરમૂડી દરેક રૂ. 10 ના શેરમાં વહેંચાયેલી છે. 1લી સપ્ટેમ્બર, 2024 ના રોજ, તેણે (4)કર્મચારીઓના સ્ટોક વિકલ્પ તરીકે રૂ. 50 પ્રતિ શેર, એવા 30,000 શેર મંજૂર કર્યા, જ્યારે બજાર ભાવ રૂ. 110 પ્રતિ શેર હતો. આ વિકલ્પોનો ઉપયોગ 15મી નવેમ્બર, 2024 અને 31મી માર્ચ, 2025ની વચ્ચે કરવાનો હતો. કર્મચારીઓએ માત્ર 70% શેર માટે તેમના વિકલ્પોનો ઉપયોગ કર્યો હતો. બાકીના વિકલ્પો સમાપ્ત થયા. કંપની દર વર્ષે 31મી માર્ચે તેના ચોપડાના હિસાબો બંધ કરે છે. ચાર્મી લિ.ના ચોપડામાં આમ નોંધ લખો.

- બ) અંજલી લિમિટેડ તમને નીચેની માહિતી પૂરી પાડે છે: (4)

75,000 એકમોના પ્રવૃત્તિ સ્તરે ઉત્પાદનની એકમ કિંમત માળખું :

વિગતો	રૂ.
કાચો માલ	6
મજૂરી	5
ઉત્પાદન ખર્ચાઓ (રૂ. 1 ના ઘસારા સહીત)	4
વહીવટી ખર્ચાઓ	2
વેચાણ અને વિતરણ ખર્ચાઓ	3

તૈયાર માલના સ્ટોક સંગ્રહ સમયગાળો 2.5 મહિના છે. ઉપરોક્ત માહિતી પરથી નીચેના દરેક વૈકલ્પિક સંજોગોમાં તૈયાર માલના સ્ટોકની રોકડ ખર્ચની ગણતરી કરો :

સંજોગ (અ): જો અન્ય કોઈ માહિતી આપવામાં આપી ન હોય.

સંજોગ (બ): જો તૈયાર માલના સ્ટોકનું મૂલ્ય કારખાના કિંમતે કરવાનું હોય.

- ક) શાખપત્ર એટલે શું? તે કોણ ઈશ્યુ કરી શકે છે. (2)

ખર્ચના તત્વો	(એકમ દીઠ) રૂ.
કાચોમાલ	64
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	26
પરોક્ષ ખર્ચા	48
કુલ પડતર	138
નફો	22
વેચાણ કિંમત	160

વધારાની માહિતી નીચે મુજબ છે:

- (1) સપ્તાયર એક માસની શાખ આપે છે.
- (2) દેવાદારોને દોઢ માસની શાખ આપવામાં આવે છે.
- (3) કાચો માલ સરેરાશ એક માસ માટે સ્ટોકમાં રહે છે.
- (4) અર્ધ તૈયાર માલ સરેરાશ અડધા માસ માટે પ્રક્રિયામાં રહે છે.
- (5) તૈયાર માલ સરેરાશ એક માસ માટે સ્ટોકમાં રહે છે.
- (6) મજૂરીની ચૂકવણીનો સમયગાળો દોઢ અઠવાડિયાનો છે.
- (7) ઉત્પાદનનો 1/6 ભાગ રોકડમાં વેચાય છે.
- (8) કુલ જવાબદારીઓના આધારે રોકડ સિલક 4% જાળવવામાં આવે તેવી અપેક્ષા છે.
- (9) જ્યારે પરોક્ષ ખર્ચા ચૂકવણીનો સમયગાળો અઢી અઠવાડિયાનો છે.

તમે એમ ધારી શકો કે ઉત્પાદન આખા વર્ષ દરમિયાન એક સરખી રીતે વહેંચાયેલું છે. મજૂરી અને પરોક્ષ ખર્ચ તેજ રીતે ચૂકવવા પાત્ર બને છે. તથા ચાર અઠવાડિયાની મુદત બરાબર એક માસ થાય છે. ઉત્પાદન વાર્ષિક 84,500 એકમોનું થશે એમ ધારીને તમારે કાર્યશીલ મૂડીની જરૂરિયાત દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરો.

અથવા

પ્રિયાંશી લિમિટેડ જે નવી રચાયેલી કંપની છે. કંપનીએ તેની કાર્યશીલ મૂડીની જરૂરિયાતોને ધિરાણ કરવા માટે પ્રથમ વખત યુનિયન બેન્કને અરજી કરી છે. ચાલુ વર્ષ માટેના અંદાજો વિશે નીચેની માહિતી ઉપલબ્ધ છે.

પ્રવૃત્તિનું અંદાજિત સ્તર: ઉત્પાદનના 1,04,000 પૂર્ણ એકમો, વત્તા 4,000 એકમોનું કાર્ય-પ્રગતિમાં છે. ઉપરોક્ત પ્રવૃત્તિના આધારે, એકમ દીઠ અંદાજિત કિંમત નીચે મુજબ છે:

ખર્ચના તત્વો	(એકમ દીઠ) (રૂ.)
કાચો માલ	80
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	30
પરોક્ષ ખર્ચા (એકમદીઠ રૂ. 10 ના ધસારા સહિત)	70
કુલ ખર્ચ	180
કુલ પડતર પર નફો	20
વેચાણ કિંમત	200

કાચા માલનો સ્ટોક: સરેરાશ ચાર અઠવાડિયાનો વપરાશ, અર્ધ તૈયાર માલ (ધારો કે રૂપાંતરણ ખર્ચ સંદર્ભમાં 50% પૂર્ણતાનો તબક્કો હોય છે તથા પ્રક્રિયાની શરૂઆતમાં માલસામાન જારી કરવામાં આવે છે. તૈયાર માલનો સ્ટોક 8,000 એકમો
સપ્લાયર્સ દ્વારા મંજૂર શાખ સરેરાશ 4 અઠવાડિયા
દેવાદારોને શાખની મંજૂરી 8 અઠવાડિયા
મજૂરીની ચૂકવણીમાં સમય વિલંબ સરેરાશ દોઢ અઠવાડિયા

તમે એમ ધારી શકો કે ઉત્પાદન આખા વર્ષ દરમ્યાન (52 અઠવાડિયા) એક સરખી રીતે વહેંચાયેલું છે. મજૂરી અને પરોક્ષ ખર્ચ તેજ રીતે ચૂકવવા પાત્ર બને છે. તમામ વેચાણ માત્ર ઉધારના આધારે થાય છે. ઉપરોક્ત માહિતી પરથી: નિચેની ગણતરી કરો:

- અર્ધ તૈયાર માલનો સ્ટોક
- તૈયાર માલનો સ્ટોક
- દેવાદારો
- ક્રયા માલનો સ્ટોક
- ક્રયા માલના લેણદારો
- મજૂરી માટેના લેણદારો

પ્ર. 3

પ્રિયા લિમિટેડનું તા.31મી માર્ચ 2025નાં રોજનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ છે:

(14)

31મી માર્ચ, 2025ના રોજનું પ્રિયા લિમિટેડનું પાકું સરવૈયું

વિગતો	નોંધ નંબર	રકમ (રૂ.)
I. ઇક્વિટી અને દેવા		
1) શેર હોલ્ડરોના ભંડોળો:		
(અ) શેરમૂડી		
i) ઇક્વિટી શેર દરેક રૂ. 10ના રૂ. 9 ભરપાઈ		26,10,000
ii) દરેક રૂ. 100 નો એક એવા 10% પ્રેફરેન્સ શેર પૂરા ભરાયેલ		16,00,000
(બ) અનામત અને વધારો:		
i) જામીનગીરી પ્રીમિયમ		4,00,000
ii) સામાન્ય અનામત		8,50,000
iii) નફા-નુકસાન ખાતું		6,00,000
2) બિન ચાલુ જવાબદારીઓ:		
(અ) લાંબાગાળાના ઉછીના નાણાં:		
i) 12% ના ડિબેન્ચર્સ		23,80,000
ii) બેંક લોન		16,40,000
3) ચાલુ જવાબદારીઓ		
(અ) ટૂંકાગાળાના ઉછીનાં નાણાં		2,60,000
(બ) વેપારી દેવા		2,85,000
(ક) અન્ય ચાલુ જવાબદારીઓ		6,25,000
કુલ		1,12,50,000
II. મિલકતો:		
1) બિન ચાલુ મિલકતો:		
(અ) કાયમી મિલકતો:		
i) દૃશ્ય મિલકતો		
અ) જમીન મકાન		43,55,000
બ) યંત્રો		21,40,000
(બ) બિન ચાલુ રોકાણો		11,00,000
2) ચાલુ મિલકતો		
(અ) માલસામાન		4,65,000
(બ) વેપારી લેણા		

વિગતો	નોંધ નંબર	રકમ (રૂ.)
i) દેવાદારો		6,60,000
ii) લેણી હૂંડી		6,20,000
(ક) રોકડ અને રોકડ સમકક્ષ		19,10,000
કુલ		1,12,50,000

વધારાની માહિતી:

- તા. 1-4-2025 ના રોજ કંપનીએ 65,500 શેર દીઠ રૂ. 16 ની કિંમતે પરત ખરીદીની જાહેરાત કરી.
- ધંધાના રોકડ અને બેંક સિલક રૂ. 18,52,500 રાખવાની છે.
- અમુક રોકાણો પડતર કિંમત પર 25% નફો મળે એ રીતે વેચેલ છે.
- બાય બેકના હેતુ માટે કંપનીએ 2,200, 11 % ના પ્રેફરન્સ શેર દરેક રૂ. 100 ના 12% પ્રીમિયમ બહાર પાડ્યા.

ઉપરની માહિતી પરથી કંપનીના ચોપડે જરૂરી આમનોંધ લખો અને બાય બેક (પુનઃ ખરીદી) પછીનું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

અથવા

પ્ર. 3

ખુશી લિમિટેડનું તા.31મી માર્ચ 2025નાં રોજનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ છે:

(14)

31મી માર્ચ, 2025ના રોજનું ખુશી લિમિટેડનું પાકું સરવૈયું

વિગતો	નોંધ નંબર	રકમ (રૂ.)
I. ઇક્વિટી અને દેવાં		
1) શેર હોલ્ડરોના ભંડોળો:		
(અ) શેરમૂડી: ઇક્વિટી શેર રૂ. 10ના પૂરા ભરાયેલ		50,00,000
(બ) અનામત અને વધારો:		
i) સામાન્ય અનામત		5,80,000
ii) જામીનગીરી પ્રીમિયમ		5,75,000
iii) નફા-નુકસાન ખાતું		3,10,000
2) બિન ચાલુ જવાબદારીઓ:		
(અ) લાંબાગાળાના ઉછીના નાણાં:		
i) 12% ના ડિબેન્યર્સ		24,50,000
ii) મુદ્દતી લોન		12,75,000
3) ચાલુ જવાબદારીઓ		
(અ) અન્ય ચાલુ જવાબદારી		7,67,000
કુલ		1,09,57,000
II. મિલકતો:		
1) બિન ચાલુ મિલકતો		
(અ) કાયમી મિલકતો :		
i) દૃશ્ય મિલકતો		64,00,000
(બ) બિન ચાલુ રોકાણો		18,00,000
2) ચાલુ મિલકતો		
(અ) માલ		11,87,000
(બ) વેપારી લેણા		9,10,000
(ક) રોકડ અને રોકડ સમકક્ષ		6,60,000
કુલ		1,09,57,000

શેરધારકોએ ઉપરોક્ત પાકુ સરવૈયાની તારીખે ઠરાવ અપનાવ્યો:

- 1) ચૂકવેલ મૂડીના 20% શેર બાય બેક દરેક રૂ. 15 પ્રમાણે કરેલ છે.
- 2) શેરના બાયબેક ફાઈનાન્સ કરવા માટે 10% ના પ્રીમિયમ એ 5,000, 11% ડિબેન્ચર્સ દરેક રૂ. 100ના બહાર પાડ્યા.
- 3) સામાન્ય અનામત ખાતામાં રૂ. 2,40,000 નું બેલેન્સ જાળવું અને
- 4) રૂ. 8,00,000 રોકાણ રૂ. 6,50,000 માં વેચવામાં આવ્યા.

ઉપરની માહિતી પરથી કંપનીના ચોપડે જરૂરી આમનોંધ લખો અને બાય બેક (પુનઃ ખરીદી) પછીનું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

પ્ર. 4 ટૂંક નોંધ લખો. (ગમે તે ત્રણ)

(12)

1. હિસાબી ધોરણ-13ના જરૂરી ખુલાસાઓ (રોકાણો અંગે હિસાબો)
2. હકના શેર બહાર પાડવાના હેતુઓ
3. વિદેશમાં રોકાણ કરવાના કારણો
4. કામગીરી ચક્ર
5. હિસાબી ધોરણ 10-મુજબ વિશિષ્ટ પ્રકારની કાયમી મિલકતો
6. બહુરાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓને ધિરાણ

ENGLISH VERSION

Q. 1 Do as directed:

(10)

- a) Charmy Ltd. has its share capital divided into shares of Rs. 10 each. On 1st September, 2024, it granted 30,000 shares as employees' stock option at Rs. 50 per share, when the market price was Rs. 110 per share. The options were to be exercised between 15th November, 2024 and 31st March, 2025. The employee exercised their options for 70% shares only. The remaining options lapsed. The company closes its books on 31st March every year. Pass the journal entries in the books of Charmy Ltd. (4)
- b) Anjali Ltd. provides you the following information: (4)

Unit cost structure of product at an activity level of 75,000 units

Particulars	Rs.
Raw material	6
Wages	5
Manufacturing overheads (including depreciation Re.1)	4
Administrative expenses	2
Selling and distribution expenses	3

Finished goods storage period is 2.5 months. From the above information, calculate the cash cost stock of finished goods in each of the following alternative cases:

Case (a): if no other information is given.

Case (b): if stock of finished goods is to be valued at factory cost.

- c) What is letter of credit? By whom it is issued? (2)

Q. 2 A proforma cost sheet of Manasvi Company provides the following particulars: **(14)**

Elements of cost	Amount per unit (Rs.)
Raw materials	64
Direct Labour	26
Overhead	48
Total cost	138
Profit	22
Selling price	160

The following further information's are available:

- 1) Credit allowed by suppliers is one month.
- 2) Credit allowed to debtors is one and half months.
- 3) Raw materials are in stock on average one month.
- 4) Materials are in process, on average, half a month.
- 5) Finished goods are in stock on average one month.
- 6) Lag in payment of wages is one and half weeks.
- 7) One-sixth of the output is sold against cash.
- 8) Cash on hand is expected to be maintained at 4% based on total liabilities.
- 9) Lag in payment of overheads expenses two and half weeks.

You may assume that the production is carried on evenly throughout the year, wages and overheads accrue similarly and a time period of 4 weeks is equivalent to a month. You are required to prepare a statement showing the working capital needed to finance a level of activity of 84,500 units of production.

OR

Q. 2 Priyanshi Limited a newly formed company has applied to the Union Bank for first **(14)** time for financing its working capital requirements. Following information is available about the projections for current year:

Estimated level of activity: 1,04,000 completed units of production plus 4,000 units of work-in-progress. Based on the above activity, estimated cost per unit is:

Elements of cost	Amount per unit
Raw materials	80
Direct wages	30
Overheads (inclusive of depreciation of Rs. 10 per unit)	70
Total cost	180
Total cost profit	20
Selling Price	200

Raw Materials in Stock: Average four weeks' consumption, work-in-progress (assume 50% completion stage in respect of conversion cost and materials is issued at the commencement of the processing).

Finished goods in stock 8,000 units
 Credit allowed by suppliers Average 4 weeks
 Credit allowed to debtors. 8 Weeks
 Time lag in payment of wages Average one and half weeks

Assume that production is carried on evenly throughout the year (52 weeks) and wages and overheads accrue similarly. All sales are on credit basis only.

From the above information; calculate

- (a) Stock of Work-in-Progress.
- (b) Stock of Finished Goods,

- (c) Debtors,
- (d) Stock of Raw-Materials,
- (e) Creditors for Raw-Materials,
- (f) Creditors for Wages.

Q. 3

The Balance Sheet of Priya Ltd. as on 31st March 2025 is as follows:

(14)

Balance Sheet of Priya Limited as on 31 March, 2025

Particulars	Notes Number	Amount (Rs.)
I. Equity and Liabilities		
1) Shareholder's Funds:		
a) Share Capital:		
i) Equity Shares of Rs. 10 each Rs.9 paid up		26,10,000
ii) 10% Preference Share of Rs. 100 each fully paid		16,00,000
b) Reserve and Surplus:		4,00,000
i) Securities Premium		
ii) General Reserve		8,50,000
iii) Profit and Loss Account		6,00,000
2) Non- current Liabilities:		
a) Long-term Borrowings:		
i) 12% debentures		23,80,000
ii) Bank loan		16,40,000
3) Current Liabilities:		
a) Short-term Borrowings		2,60,000
b) Trade payables		2,85,000
c) Other Current Liabilities		6,25,000
Total		1,12,50,000
II. Assets		
1) Non-current Assets:		
a) Fixed Assets:		
i) Tangible Assets:		
a) Land & Building		43,55,000
b) Machinery		21,40,000
b) Non-current Investments		11,00,000
2) Current Assets:		
a) Inventories		4,65,000
b) Trade Receivables:		
i) Debtors		6,60,000
ii) Bills receivable		6,20,000
c) Cash and Cash Equivalents		19,10,000
Total		1,12,50,000

Additional information:

- 1) On 1-4-2025 the company announced the buyback of its 65,500 equity shares at Rs. 16 per share.
- 2) Cash and bank balance of Rs. 18,52,500 is to be maintained in the business.
- 3) Part of investments were sold at a profit of 25% on cost price.
- 4) For buyback purpose the company issued 2,200, 11% preference shares of Rs. 100 each at a premium of 12%.

You are required to pass necessary journal entries in the books of the company and prepare the post buy-back Balance Sheet.

OR

Q. 3

The Balance Sheet of Khushi Ltd. as on 31st March 2025 is as follows:

(14)

Balance Sheet of Khushi Limited as on 31st March, 2025

Particulars	Notes No.	Amount (Rs.)
I. Equity and Liabilities		
1) Shareholder's Funds:		
a) Share Capital: Equity Shares of Rs. 10 each fully paid		50,00,000
b) Reserve and Surplus:		
i) General Reserve		5,80,000
ii) Securities Premium		5,75,000
iii) Profit and Loss Account		3,10,000
2) Non- current Liabilities:		
a) Long-term Borrowings:		
i) 12% Debentures		24,50,000
ii) Term loan		12,75,000
3) Current Liabilities:		
a) Other Current Liabilities		7,67,000
Total		1,09,57,000
II. Assets		
1) Non-current Assets:		
a) Fixed Assets:		
i) Tangible Assets		64,00,000
b) Non-current Investments		18,00,000
2) Current Assets:		
a) Inventories		11,87,000
b) Trade Receivables		9,10,000
c) Cash and Cash Equivalents		6,60,000
Total		1,09,57,000

The shareholders adopted the resolution on the date of the above mentioned Balance Sheet to:

- 1) Buyback 20% of the paid up capital at Rs. 15 each.
- 2) Issue 5,000, 11% Debentures of Rs. 100 each at a premium of 10% to finance the buyback of shares.
- 3) Maintain a balance of Rs. 2,40,000 in general reserve account; and
- 4) Sell investments worth Rs. 8,00,000 for Rs. 6,50,000.

You are required to pass the necessary journal entries to record the above transactions and prepare the Balance Sheet immediately after the buyback.

Q. 4

Write short notes on: (any 3)

(12)

1. Necessary disclosures for Accounting Standard-13 (Accounting for investment)
2. Purpose of issuing right shares
3. Reasons for investing abroad
4. Operating Cycle
5. Special Fixed Assets as per Accounting Standard-10
6. Financing Multinational Organizations